

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שצביאות
לאהבת הזולת,
הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כא תמוז תשע"א שבת - ירושלים 7:07 תל-אביב 7:23 חיפה 7:15 מוצ"ש - ירושלים 8:23 תל-אביב 8:26 חיפה 8:27 ר"ת 9:00

פרשת פטות

"והייתם נקיים מה' ומישראל"

להיות נקי וטהור מכל חשד גם בעיני הבריות!

נלמד מהפסוק: "והייתם נקיים מה' ומישראל" (פרק לב-כב) ולמדו מכאן חז"ל על כמה ענינים שצריך האדם להזהר בהם להסיר ממנו כל חשד. כגון: גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק, פורטין מעותיהם לאחרים ואין פורטין לעצמם. שנאמר "והייתם נקיים מה' ומישראל" (פסחים יג.)

כאשר שלח משה את אנשי המלחמה במדין, כנאמר בפרשתינו: "וישלח אותם משה אלף למטה... [להלחם במדין] (פרק לאז) ופירש הכלי יקר: "ומשה לא רצה לילך לפי שנתגדל במדין והיה ירא שאם אנשי המלחמה יתרושלו באיזה דבר, יתלו החסרון במשה ויאמרו שהיה חס על המקום אשר נתגדל שמה". למדנו, איפוא, מפסוק זה עד כמה נזהר משה להיות נקי גם מישראל. **וכן** מצינו בעוד מקומות בתורה כמו למשל בפסוק "רפא נא לה" (במדבר יב-יג) כתב רש"י: מפני מה לא האריך משה בתפלה, שלא יהיו ישראל אומרים אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפלה. דבר אחר: שלא יאמרו ישראל, בשביל אחות הוא מאריך בתפלה אבל בשבילנו אינו מאריך בתפלה.

גם אצל יעקב אבינו מצינו הקפדה על ענין זה, בהנהגתו עם לבן, כפי שאמר: "לא תתן לי מאומה, אם תעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה" וגו' "וענתה בי צדקתי ביום מחר כי תבוא על שכרי לפניך כל אשר איננו" וגו' (בראשית ל-לג). **וכתב רבינו אברהם בן הרמב"ם:** ומזה יש ללמוד מוסר שאם איש דוגמת יעקב, היה מנקה את עצמו מן הספיקות והחשדות, כמה ראוי לזולתו להזהר מזה. וכן למד מכאן **הרלב"ג:** צריך להרחיק עצמו בכל עוז מכל חשד, ואף אם הוא מפורסם בישרותו בכל זאת יעשה הכל למנוע החשד.

מטעם זה, שצריך לחשוש לחשד ולהרחיק עצמו מכל חשד, מבאר המשך **חכמה** בטוב טעם מדוע כאשר חזרו המרגלים והוציאו דיבה על הארץ, החריש יהושע ולא יצא נגדם ולא אמר דבר, ורק על כלב נאמר "ויהס כלב"? **אלא** מבאר המשך חכמה, מכיון שאלדד ומידד התנבאו במחנה "משה מת יהושע מכניס", אם כן שוב לא יכל יהושע לומר "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה" מפני החשד שיהיו ישראל חושדין בו ואומרים לכבוד עצמו הוא דורש וממילא גם לא היו מקבלים את דבריו.

מפני החשד

פעם אירע שהחפץ חיים איחר לבוא לבית הכנסת לתפלת שחרית. לאחר סיום התפלה עלה החפץ חיים על הבימה והכריז קבל עם ועדה, כי סיבת איחורו אינו משום שנרדם במטתו. אלא מפני שהיה שקוע בסוגיא חמורה. וכדי לאמת את דבריו, הציע בפני הקהל את חידושי התורה שזכה לחדש בשעה זו. המאורות הגדולים

אפילו חמור לרכיבה לא לקח...

עוד בטרם הגיע החזון איש להתיישב בארץ הקודש, יצא פעם בימי הקיץ לקיט ביער הסמוך לוולקניק ולפתע נקרא אל עיירה זו כדי לפסוק שם בדינו של שור שנשחט ונמצאה סירכה בריאותיו, אם להכשיר או להטריף, והוא הלך ובא לשם ברגליו דרך פיתולי היער העבות, בדק את הריאה ופסק כפי שפסק.

כשעמד לחזור לביתו, מיהר הקצב בעל השור לשכור על חשבוננו עגלון וכרכה שתחזירנו לקייטנתו, אולם החזון איש סירב לנסוע בה. הפציר בו הקצב מספר פעמים שיסע בה, אך הוא נשאר בשלו. על שפתותיו ריחף חיוך ביישני והוא הסביר:

"**אני** עושה כן לא מחמת צדקות ולא מתוך גאווה. דרכי ההתנהגות עלינו ללמוד מאבותינו - זה שמצינו לשמואל הנביא משיביע את ישראל שיעידו בו: "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי" וכי יעלה על הדעת שהתפאר וביקש שישבחוהו על שלא התפרץ בלילה לאוורות איש מישראל לגנוב ממנו שור או חמור? אין זאת, אלא אפילו קראוהו לבדוק "סירכא" ולפסוק "בשאלה" והעמידו לרשותו חמור לרכיבה, לא לקח..."

פאה"ד ח"ב

לצילוי נשמת

הכנוחה אסתר בת ג'מילה (יפה) ז"ל

נלב"ע לאחר ייסורים קשים ומרים כ"ב תמוז ה'תשפ"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

להשמר בכל דיבור שיהיה בו רק תועלת וברכה לו ולזולתו, ולא נזק ח"ו!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל"ג)

ומובא בשם האריז"ל (ליקוטי תורה - פר' עקב) לבאר: "לא יחל דברו" - לא יעשה דיבורו חולין וזול, אלא ייקר כל דיבור היוצא מפיו. שכן כל דיבור פועל גדולות ונצורות בעולמות עליונים לטוב או למוטב. אם דיבוריו טובים וטהורים משפיע רוחניות וקדושה. בורא בהם סגנונים. ואם ח"ו דיבוריו רעים ואסורים, פועל בסט"א ח"ו. נברא מהם מלאך רע ומשחית המקטרג עליו תמיד. זהו שנאמר: "ככל היוצא מפיו" - למטה "יעשה" למעלה.

עד כמה חששו חז"ל מקללתה של אלמנה?

ממה שסיפרו חז"ל בגמרא (גיטין לה.), ניתן ללמוד, עד כמה ייחסו חז"ל כח השפעה עצום לכל מלת פורענות היוצאת מפיו של אדם, ועד כמה נקטו זהירות בעקבותיה:

הגמרא מספרת על אלמנה שבאה לגבות כתובתה בפני רבה רב רב הונא. אמר לה רבה שאינה יכולה לגבות כתובתה משום שלדעת רב לא גובים כתובה לאלמנה, מן היתומים [שמא כבר קיבלה חלק ממנה]. ביקשה, איפוא, מזונות. אמר לה רבה שהפסידה גם מזונותיה לדעת שמואל ש"התובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות".

כעסה עליו האלמנה על כך שפוסק לה גם כמו רב שאין לה כתובה וגם כמו שמואל שאין לה מזונות, והוציאה מפיה לשון קללה שיהפך כסאו [שיפול מגדולתו]. חששו בית דין מקללתה, מה עשו? הפכו את כסאו של רבה בר רב הונא וזקפוהו, כדי שתתקיים הקללה בפעולה זו... אך למרות זאת, אומרת הגמרא: "לא איפרק מחולשא" [=זה לא עזר לו להנצל מלבוא לידי חולין].

על מעלת כח הדיבור אמר **הבעל שם טוב הק'** (בספרו עה"ת), כי כל הדיבורים שמדברים בני אדם שייכים לעולם הדיבור ומחשבתם לעולם המחשבה. כאשר מדברים טוב ומדברים המחשבה בדיבור, מחברים בזה את עולם הדיבור בעולם המחשבה, וגורמים טוב בעולם. לעומת זאת, כשמדברים דברים רעים גורמים רע ח"ו. ויש בזה חכמה נפלאה.

הוא שנאמר: "ותבחר לשון ערומים" - שלא ירגיל עצמו שיצאו מפיו דברים רעים שהם מסטרא דדינא, אלא רק ירגיל תמיד את עצמו בדיבורים טובים שהם מסטרא דחסד.

כוחו המיוחד של הדיבור שאינו צריך מחשבה קודמת

החפץ חיים (בספרו עה"ת) כותב על מעלת כח הדיבור את הדברים הבאים: כח הדיבור שהוטבע באדם, הוא חלק אלוה ממעל. ולא מן הד' יסודות שבהם נבראו שמים וארץ ונפשות התנועה. והוא כפירוש הרמב"ן (בראשית ב"ז). "רוח השם הגדול, מפיו דעת ותבונה" ומאן דנפח מדיליה נפח. ומכיון שכך הדבר, כדאי מעכשיו להתבונן על הכח האלוקי הטמיר הזה שהוטבע באדם ופועל שלא בכוונתו ומחשבתו. כי כל הפעולות שאדם עושה באיבריו, יוצאות אל הפועל רק ברצון האדם ומחשבתו. ואם יסיח דעתו מפעולותיו, לא די שהפעולה תהיה גרועה, אלא שלפעמים תגרום העשייה נזק לפועלה.

ולדוגמא: חרש עצים מכה יתד ברזל בקיר של עץ, בידו האחת הוא אווז את היתד, ובשנית מכה בפטיש על ראש היתד להשקיעו בעץ, והנה אם בשעת ההכאה יסיח החרש דעתו מהפטיש והיתד, עלול הוא להכות בידו האחת את השניה מבלי משים, וכיוצא בזה כל בעלי האומנות שצריכים לכוון בפעולתיהם.

אבל לא כן בדיבור האדם. כאן נתן הקב"ה מתנה רבת ערך לאדם, שבכוחו לבטא את כל התיבות מבלי כל מחשבה קודמת, ומכיוון שאדם רוצה לבטא, למשל את המלה "וידבר", מיד היא מתבטאת בלי כל מחשבה, למרות שחמש אותיותיה הן כמעט כולן ממוצאות אחרים מכלי המבטא, וא"ו - מן השפתים, דל"ת מן הלשון. ב"ת - מן השפתים ורי"ש - מן השינים, אינו חושש לבל לתקרבנה השיניים העליונות אל התחתונות ותנשכנה את הלשון חלילה, אלא מיד שעולה בדעתו לומר את המלה "וידבר", כבר נעשית מלאכת החיבור מאליה, ועקימת השפתים ופתיחת הפה וסתימת הגרון במקום שצריך, כ"ז נעשה באופן ישר וטבעי מבלי דעת בעליו, והכל בשביל שכשאדם צריך לכוון פירוש של המילה "וידבר". הוא מוכרח לרכז כל מחשבתו לכוונה זו, וממילא לא נשאר במוחו מקום לכוון חיבורן של האותיות. כי אי אפשר לכוון את המחשבה לשני ענינים נפרדים בבת אחת.

סגולה לרפואה...

מעשה נורא סיפר הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל: "פעם אירע לאדם אחד גדול בתורה, שחלה בחולי כבד וכמעט נטה למות. הוא הגיע כבר קרוב לגסיסה ונעתק הדיבור מפיו".

מספר רבי חיים: "נעשיתי שליח לבקש בעדו התרה, על כל הנדרים, הנידויים וקללות... ותיכף ומיד אחרי שעשיתי את ההתרה, התחיל החולה להתרפא מחוליו, וקם ועמד ממטתו. ושוב נתוודע, כי סיבת החולי היתה מחמת הקללות.

תוכחות חיים - ויחי

"מה ההבדל בין מזיק בידיים למזיק בלשונו?"

סיפר הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל על רבו הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל: כאשר ישב פעם רבי ישראל בחברת תלמידיו ונתגלגלו הדברים אודות אנשים צדיקים, אשר יש להם השפעה במרום, ודבריהם נשמעים בשמים. ומתקיים בהם "ותגזר אומר ויקם לך". סיפר אז אחד מן התלמידים לרבי ישראל, כי יודע הוא על איש צדיק שכאשר פגעו בו אנשים וציערו אותו, הכה בהם בשוט לשונו וקללם, וכל דבריו נתקיימו בהם, לא נפל מהם דבר ארצה.

העיר על כך רבי ישראל ואמר בצחות לשונו, כי אותו האיש אשר הוא במדרגה רמה כזאת, אשר דבריו יכולים לעשות רושם, הלא מאד צריך להיות נזהר לנצור פיו ולשונו, שלא להוציא מפיו שום דבר רע, כי בנקל יכול אדם זה להיות "אדם המזיק", שהרי סוף סוף מה ההבדל בין אם מזיק בידיים ממש או מזיק בשבט לשונו להכות את רעהו בסתר, בכח גזירת עליון...

נתיבות אור

"הלא כתוב בתורה..."

מעשה נורא סיפר הגאון מטשיבין רבי דב בעריש ויינדנפלד זצ"ל: פעם עבד סייד בביתו של הגאון בעל "מנחת חינוך". והנה תוך כדי עבודתו פרצה מלבו אנחה עמוקה.

שאל אותו בעל המנחת חינוך על מה ולמה הוא נאנח? השיב לו הסייד כי בנו העובד עמו כאן ואשר עומד כעת על הסולם, מקלל אותו...

הזדעזע המנחת חינוך ואמר: הרי כתוב בתורה "מקלל אביו ואמו מות יומת!" ויהי אך יצאו הדברים מפיו, נפל הבן מהסולם ונהרג.

בצילו חמדתי

לקבל באהבה וברצון דברי תוכחה ומוסר !

נלמד מפסוקי התוכחה שהוכיח משה רבינו את בני גד ובני ראובן, החל מהפסוק: "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה? (פרק לב"ז) והתשובה שהשיבו: "גדרות צאן נבנה... ואנחנו נחלץ חושים" (פרק לב"ט, יז)

ולכאורה, אם מלכתחילה כך היתה דעתם של בני גד ובני ראובן, לעבור את הירדן ולהחליץ למלחמה, היה עליהם לומר זאת מיד כאשר התחיל משה רבינו להטיף להם דברי תוכחתו [ולהסיר מהם חשד], ולא להמתין עד אשר יסיים את תוכחתו הגדולה והחריפה. אלא מכאן, שהיה חבל להם להפסיק את תוכחת המוסר של משה, שכן היו הם מאלה האוהבים לשמוע את התוכחות, כפי שאמר רבי בגמרא (תמיד כח.): איזה הוא דרך שיבור לו האדם? יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם. טובה וברכה באין לעולם ורעה מסתלקת מן העולם.

לקבל תוכחה באהבה - בקל וחומר ממה רבינו

כאשר יתבונן האדם בחובתו עלי אדמות, יחפוץ בוודאי לתקן עצמו וישמח לקבל תוכחת מוסר מכל אדם, שהרי יפיק מכך תועלת לנפשו. וכמו שפירש הגר"א זצ"ל את הפסוק במשלי (כז"ה) "טובה תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת" - טוב לאדם מי שיוכיח אותו בגלוי, ממי שאוהבו בסתר וכו' כי ככל שאהבתו גדולה אליו, תוכחתו גדולה, שמכוון ליישר מדותיו ולתקנם בתוכחתו ולכן: "הוכח לחכם ויאהבך" (משלי ט"ח).

כך נהג משה רבינו, בחיר הנבראים, עצמו, כאשר קיבל באהבה וברצון את תוכחתו של יתרו שהוכיחו "מדוע אתה יושב לבדך וכל העם ניצב עליך מן בוקר עד ערב" (שמות יח"ד). ואחרי שהקשיב משה רבינו לכל דברי תוכחתו של יתרו ולעצתו נאמר: "וישמע משה לקול חותנו ויעש כל אשר אמר" (יח"ד).

והיינו, כמו שאמרו חז"ל (ראש השנה כה): "אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים". ובזה לימד משה לכל הדורות הבאים כיצד יש לקבל תוכחה באהבה. כמו שהמשיכו חז"ל שם: "ק"ו קטנים לגדולים - מתוך שהגדולים נשמעים לקטנים נושאים הקטנים קל וחומר בעצמם".

ולאידך גיסא - כותב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ב"א): "אשר לא יתעורר לקול המוכיחים, כפל עוונו, כי הזהירוהו והקשה את לבו ולא נזהר, כמו שנאמר (משלי יז, מא) "תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה. אך מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישולח בו". פירוש: האיש הרע לא יכנע לקול המוכיחים, אך יבקש להמרות, ותחת כי לא יחת מדברי המלאך המוכיח "מלאך אכזרי ישולח בו" - מדה כנגד מדה, כי המוכיחים נקראו מלאכים, שנאמר (דברי הימים ב ל"ט) "ויהיו מלעיבים במלאכי האלוקים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאיו".

העצה להתעלות במעלות התורה - לאהוב את התוכחות

באחת משיחותיו אמר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: נאמר במשלי (כד"י) "ותפרעו כל עצתי ותוכחתי לא אביתם". יש לפרש שסוף הפסוק מגלה לנו על תחילתו. מדוע הגיעו למצב של "ותפרעו כל עצתי" משום "שתוכחתי לא אביתם". שכן האדם צריך תחילה להיות אוהב את התוכחות, לקיים "עשה לך רב". אם משתדלים לקבל וללמוד ומחפשים שיהיה תועלת ממה ששומעים וממה שאומרים לו, זוהי העצה שלא יגיעו ח"ו ל"ותפרעו כל עצתי". ואז זוכים לעלות במעלות התורה ולהגיע לדרגות עליונות עד לדרגה הגבוהה של "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום".

עוד אמר הגרמ"י: לעתים כשרוצים להתחסד עם הזולת ומעירים לו על דברים שצריכים אצלו חיזוק... או אצל בני ביתו... והלה מתרעם: אין לך רשות להכנס לרשותי, וכיצד מעיז אתה להעיר לי... אך האמת היא שהלה צריך לקבל את התוכחה מתוך שמחה ואהבה, ולהודות לו על כך.

מצינו זאת בחז"ל (ערכין טז): אמר רבי יוחנן בן נורי, מעיד אני עלי שמים וארץ, שהרבה פעמים לקה עקיבא על ידי וכו', וכל שכן שהוסיף בי אהבה לקיים מה שנאמר הוכח לחכם ויאהבך".

הנה רבי יוחנן בן נורי העיד על עצמו, שכאשר ראה משהו שהיה נראה בעיניו כדבר שאינו כהוגן אצל רבי עקיבא - ובוודאי שהדברים אמורים לפי דרגתם הגבוהה - היה קובל עליו לפני רבן גמליאל, ורבי עקיבא לא זו בלבד שלא הקפיד עליו, אלא אדרבה, מחמת זה עוד הוסיף לו אהבה.

אוהב את התוכחות

מנהגו של הסבא מסלבודקה - הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זצ"ל היה לנסוע לעיתים תכופות לרבו הסבא מקלם - הגה"צ רבי שמחה זיסל זצ"ל כדי לשמוע ולקבל ממנו דברי תוכחות ומוסר.

שאלוהו מקורביו: מה ראה על ככה ומדוע חרד ומקפיד כל כך לפגוש לעיתים קרובות את רבו המוכיחו ומייסרהו בתוכחות אש לוהטת.

השיב להם הסבא מסלבודקה: "אם מנהיג של רבים לא יזדקק מדי פעם בפעם לשמוע דברי תוכחות, הרי עלול שיצמח בו העובש..."

המאה"ג

"הוכח לחכם ויאהבך"

בעיר בה היה גר הצדיק רבי שניאור זלמן מלאדי זצ"ל - בעל ה"תניא", התגורר מגיד מישרים שהיה נוהג לומר דברי תוכחה וכיבושין לציבור וליחידים ומוכיחם למען ילכו בדרך טובים.

פעם אחת קרא לו בעל התניא ואמר לו: "הנה לכולם אתה אומר דברי תוכחה ולי אין מי שיאמר. הנני מבקש ממך לומר גם לי דברי תוכחה ומוסר".

המגיד שהיה מופתע מאד מן הבקשה, נקלע למצב קשה. כיצד יהין להרהיב עוז בנפשו להוכיח את הענק שלפניו שהיה גדול ממנו לאין ערוך, בתורה וביראה. אך מאידך גיסא אין זה מן הראוי לסרב שהרי אין מסרבין לגדול.

הרהורים אלה בעצמם העלה המגיד בפני בעל התניא, ובזה השכיל לצאת ידי חובת כל הצדדים. וכך אמר: "מה אומר ומה אדבר בפני הדרת גאונו, הרי כל מה שאני יודע, גם כבוד תורתו יודע. ומה שכבוד תורתו אינו יודע, גם אני איני יודע. אם כן, מה הוא באמת ההבדל בין שנינו? ההבדל הוא במה שאני איני יודע וכבוד הרב יודע!"

"אך בכל זאת, הפער שבין מה שאני יודע לבין מה שבעל התניא יודע, הוא הרבה יותר קטן מן הפער שבין מה שכבוד תורתו יודע לבין מה שהוא עדין אינו יודע..."

לשמע דברי תוכחה אלו, פרץ בעל התניא בבכי גדול....

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

מפגש מפתיע

בני ברק לפני 24 שנה.

ר' אהרן אונסדורפר ורעייתו מתארחים לסעודה בבית ידידים בעיר. במהלך הסעודה נכנסים הביתה זוג נוסף. בין הגברים מתפתחת שיחה ערה שנוגעת לצעדי הציבור החרדי ב"בחירות 1987" שנראות באופק.

במהלך הדברים רומז האיש, מר דויטש שמו, על מקומות וזמנים שמאוד מוכרים לר' אהרן - - -

* * *

שלהי מלחמת העולם השנייה, מחנה העבודה קישקולנצהזה.

אלפי יהודים משועבדים ע"י ההונגרים ימ"ש לעבודות פרך במטרה להקים שדה תעופה לשעת חירום עבור הצבא הגרמני. מידי יום מוציאים את היהודים למחצבה סמוכה שם עליהם למלא קרוניות עם חצץ ואבנים. הקרוניות המלאות מובלות שמונה קילומטר קדימה באמצעות קטרי דזל קטנים, אבל בעליות על האסירים לדחוף את הקרוניות בידיים...

האסירים משוכנים באורוות סוסים ענקית, שממוקמת בחווה חקלאית נטושה. אחד האסירים עונה לשם "אהרן אונסדורפר". הוא, כמו כולם, מסייע בעברת מאות הקרוניות מידי שעה. ממלא ומרוקן את האבנים במסלול קבוע מראש.

החווה החקלאית ממוקמת בקרבת קו ראייה של מסילת הרכבות המרכזית. הם מבחינים ביום ובלילה, ברכבות בנות 50 קרונות עמוסות ציוד צבאי הדוהרות מזרחה - לחזית. אותם מפחידה עצם ההרגשה שהאויב הגרמני עדיין מספיק חזק, כדי לשגר כמויות כאלו של תגבורת לחזית. מראות אלו עומדות בסתירה גמורה לשמועות שמתפשטות אודות החזית הגרמנית המתפוררת.

חולפים ימים אחדים וכיוון הרכבות מתהפך! רכבות ריקות דוהרות מזרחה לכיוון החזית - רכבות עמוסות פצועים גרמנים דוהרות מערבה מהחזית... זעקותיהם של הפצועים הגרמנים נשמעות למרחקים. לאורך המסילה שרועות גופותיהם של הפצועים שמתו בדרך, אותם נוהגים הגרמנים ימ"ש להשליך מהרכבת הדוהרת.

* * *

באחד הלילות התעורר ר' אהרן ויצא לשירותים שהיה ממוקם בחצר. כאשר עמד לחזור לאורווה דרך "אשנב ההעמסה" (הפתח שדרכו מעמיסים שקים לקומה השנייה של הצריף) הבחין לתדהמתו באש שאחזה בקומה העליונה.

אש במקום כזה יכולה להשתלט על כל המבנה בתוך דקות. האורווה הייתה בנויה כולה מעץ, עם משטח אדיר של קש ששימש כמזרן ענק למאה ועשרים יהודים. למבנה הגדול הזה היה רק פתח אחד ויחיד - והאש בווערת...

האינסטינקט הטבעי אומר לבן אדם לברוח. מהר ורוחוק. אך לא להתנהגות זו היינו מצפים מבנו של הגה"צ רבי הלל אונסדורפר הי"ד, רבה הנערץ של 'לושוניץ' - האיש שמסר את נפשו תמיד למען הזולת.

למרות הסיכון הרב זינק ר' אהרן לקומה השנייה ופתח בזעקות שהעירו את האסירים. במהירות ניגש למקום מסוים בקיר, עליו הטיל את כל כובד משקלו בתנופה עזה. הקיר נפרץ בדיוק היכן שתכנן: מול ערימת הקש שהייתה מונחת על הקרקע בחוץ. אנשים בקושי התעוררו משנתם ור' אהרן נטל אותם והשליך אותם לערימת הקש - מגובה ארבעה חמישה מטרים...

'הסכנה הנשקפת לא הותירה זמן לחישובים ולנימוסים...' - הוא "יתנצל" כעבור שנות דור בזיכרונותיו (שתחת השם "בית הלל") - 'מי שיהסס או יפחד לקפוץ יעכב את האחרים. פשוט דחפתי אותם החוצה דרך הפרצה, אחד אחד...'

ספירת מלאי שנערכה לאחר שכובתה האש גילתה שבחסדי השם כולם ניצלו, אם כי מספר מועט של אסירים לקו בכוויות.

* * *

"אתה היית בפלוגת עבודה של סצ'ין בקישקולנצהזה?" פנה ר' אהרן ושאל את מר דויטש באותו בית בני ברק - ארבעים ושלוש שנה מאוחר יותר...

"כן!"

"בתקופה לפני ראש השנה?"

"כן!"

"זוכר מי דחף אותך החוצה מהאורווה הבווערת?"

המציל והניצול נפלו איש על זרועות רעהו בהתרגשות רבה. נשותיהם - שברוך השם לא עברו את מאורעות השואה - ביקשו להבין מה קורה פה. לשמוע את כל הסיפור מהתחלה...

* * *

זהו סיפורו של אדם יחיד שהציל רבים.

כעת נתבונן: באורווה שכבו 120 יהודים. כמה בניס יצאו מהם? וכמה נכדים? וכמה נינים? פעולה אחת שגררה אלפי עולמות שלמים!

אבל החשבון הזה נכון כלפי כל הטבה משמעותית שאנו עושים עם הזולת: שרשרת ההטבה לעולם לא נעצרת באותו אדם שעזרנו לו. כאשר עזרנו לאדם מסתבר שבעקיפין גם עזרנו לאשתו, לילדיו ואפילו לנכדיו.

הדבר יכול להיות נכון גם בפעולה קטנה. אתה אומר לשכן שלך אחרי התפילה בוקר טוב לבבי שמעלה לו את המצב רוח... שגורם לו לחזור הביתה בשמחה... שגורם לו לזרוק מילה טובה לאישה... שגורם לה לשלוח ילדים מחויכים לחיידר... שגורם להם להתנהג יפה עם החברים...

הציבור מוזמן להשתתף בסדנה בנושא מידות טובות, המונחת ע"י הרב נפתלי וינברג שליט"א. הסדנה מתקיימת מידי יום שלישי, בשכונת 'שערי חסד' ירושלים, בין השעות 8.45-9.45 בערב. יש לתאם השתתפות בטלפון: 02-5671812